

Рис.1 Ефективність використання власного капіталу підприємствами великого, середнього та малого бізнесу (макрорівень) в 2020р за фінансовими індикаторами впливу

Отримані результати дослідження вказують на факт найбільш нестійкого та критичного стану розвитку середнього та малого бізнесу ($Rvk(vj)=-0,09174$; $Rvk(sj)=-0,2693$; $Rvk(mj)=-0,18197$), спричиненого обмеженнями в організації діяльності в період запровадження пандемії в 2020р.

Перелік використаних джерел:

1.Статистична інформація Державного управління статистики . URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 332.365

Гула Інна

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Маркович Ірина

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м.Тернопіль, Україна

Inna Hula

student of group PFm-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Markovych

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ГОЛОВНІ РИЗИКИ РОЗВИТКУ АПК В УКРАЇНІ MAIN RISKS OF DEVELOPMENT OF AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX IN UKRAINE

На сьогодні для ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції аграрного сектору постала необхідність внесення змін до організації діяльності, до використання ресурсного потенціалу, до запровадження інноваційних підходів та технологій.

Для дослідження шляхів розвитку підприємств АПК, варто дослідити основні проблеми та виклики цього сектору.

Однією з найважливіших подій 2021 року стало прийняття Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», згідно з яким ринок землі стає відкритим, зникає мораторій на продаж землі, який діяв ще від 1992 року. Почесний президент Асоціації фермерів України Микола Стрижака зазначає, що цей закон не створює умов для чесної конкуренції на ринку, оскільки землю будуть скуповувати ті, що володіє більшими грошима, а тому фермери не зможуть на рівних умовах бути учасниками на електронних торгах [1].

Також у Законі передбачається, що орендарі, які вже володіють землею, мають перевагу у купівлі цих наділів, без участі в аукціонах. Ці умови зазначені у розділі «Перехідні умови» пункт 6-1, де вказано, що ті орендарі, які користуються землею не пізніше 2010 року, можуть викупляти землю і без проведення торгів [2]. Однак, такі умови можуть призвести до шахрайства та обдурювання селян-пайовиків недобросовісними орендарями, які під тиском можуть змушувати продавати землі за безцінь.

Тому для запобігання таких ситуацій доцільно забезпечити належну роботу судової та правоохоронної систем. В такому випадку суд міг гарантувати повернення землі власникам, у випадку таких прецедентів, а правоохоронці унеможливлювали такий тиск.

Однак ризики для вітчизняних аграріїв полягають не лише у відкритті ринку землі. На конференції Grain Ukraine у червні 2021 року були обговорені інші виклики, які мають вагомий вплив на розвиток АПК. Андрій Ставніцер, який є співвласником компанії ТІС виокремив такі: цінові скачки на продукцію, кліматичні зміни, швидка убранізація та зменшення сільського населення [3].

Аналізуючи показники виробництва сільськогосподарської продукції у 2020 році, варто зазначити, що відбувся спад: за перше півріччя 2020 року відбулось скорочення на 9,9% порівняно з аналогічним періодом 2019 року. Несприятливі кліматичні умови у 2020 році, нестача вологи взимку і звісно ж карантинні обмеження стали причиною зменшення валового збору зернових: у 2019 році показник сягнув 75,1 млн.тонн зернових, в 2020 році зменшився до 65.4 млн.тонн.

За словами менеджерки з розвитку бізнесу компанії Maxigrain, несприятливий клімат став причиною того, що аграрії стали страхувати свої посіви. Згідно Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» для страхування у 2021/2024 роках прогнозують виділити відповідно 672, 647 і 684 млн.грн. на покриття втрат сільськогосподарської продукції за договорами страхування. Тому зараз для підтримки АПК постає необхідність підтримки ринку страхування, оскільки попри законопроекти багато аграріїв не довіряють страховим компаніям [4].

Аналізуючи демографічні процеси, також можна помітити невтішну статистику. За дослідженнями завідувачки секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків Інституту економіки та прогнозування НАНУ Тамара Осташко кількість сільського населення за останні 10 років скоротилась на 16 %. В 2018 році, згідно даних Державної служби статистики, кількість сільського населення становило 31.1 % від всього населення України, а вже на 1 січня 2021 року цей відсоток становив 30,4%. За словами Сташко, в Україні налічується 5,6 млн. осіб, які є економічно активним сільським населенням віком від 15 до 70 років. Також варто зазначити, що частка населення, які безкоштовно працюють і є само зайняті у сільському господарстві 79,5%. При цьому варто врахувати і відсоток трудової міграції, яка сягає 7% від соціально-активного населення, тому відповідно кількість трудових мігрантів з села близько 2 млн. осіб. Якщо в загальному кількість активного населення 5,6 млн. осіб, то 2 млн. мігрантів є досить вагомою втратою робочої сили для сільського господарства [5].

Зважаючи на таку динаміку, варто переглянути систему мотивації працівників та само зайнятого населення у сфері сільського господарства, щоб зменшити кількість трудової міграції та збільшити кількість робочої сили у сфері АПК.

Перелік використаних джерел:

1. Переваги та недоліки відкриття ринку землі в Україні. URL: <https://suspilne.media/144353-ak-bi-vono-bulo-po-normalnomu-to-prodala-b-perevagi-ta-nedoliki-vidkritta-rinku-zemli-v-ukraini/>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 20, ст.142). Офіційний сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1913>
3. Виклики для українського АПК. URL: <https://agropolit.com/news/20821-vikliki-dlya-ukrayinskogo-apk-polyagayut-ne-lishe-u-vidkrittya-rinku-zemli--tse-zmini-klimatu-tsinovi-skachki-biobezpeka-urbanizatsiya-ta-skorochennya-naselennya--stavnitser>
4. Агросектор у піке – причини падіння виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/813-agrosekto-v-pike--prichini-padinnya-virobnitstva-silskogospodarskoyi-produktsiyi-v-ukrayini>
5. Сільське населення України за 10 років скоротилося на 16%. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2736219-silске-naselenna-ukraini-za-10-rokiv-skorotilosa-na-16-ekspert.html>

УДК 631.15

Домбровська Олена

кандидат економічних наук

доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру

Державний біотехнологічний університет

м. Харків, Україна

Olena Dombrovska

Ph.D. in Economics, Associate Professor

State Biotechnological University

Kharkiv, Ukraine

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ PROBLEMS AND PROSPECTS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE

Важливою складовою зміцнення конкурентоспроможності економіки є підприємництво. З моменту набуття Україною незалежності відбувалось поступове становлення вітчизняного підприємництва як самостійного соціально-економічного явища. Розширення структури пропозицій на внутрішньому ринку товарів та послуг, створення ефективного конкурентного середовища, стимулювання інноваційного розвитку, відродження підприємницької ініціативи населення, створення додаткових робочих місць та підвищення гнучкості зайнятості, зміцнення регіональних економік – це далеко не всі, але дуже важливі завдання, що стоять перед вітчизняним підприємництвом. При цьому невід’ємними складовими сучасного підприємництва є малий та середній бізнес, на який покладаються функції прискорення структурної перебудови економіки, підвищення організаційної ефективності використання ресурсів.

Мале та середнє підприємництво у національній системі підприємництва виступає однією з невід’ємних і потужних складових національних господарських систем, важливим компонентом резервів соціально-господарського зростання та розвитку. Відповідно й проблеми стимулювання його розвитку займають особливе місце в сучасних соціально-економічних відносинах у країні, в першу чергу з огляду на те, що кількісні і якісні характеристики малих та середніх підприємств, ступінь розвитку інфраструктури даного сектору економіки значною мірою визначають рівень економічного зростання та є найважливішою складовою формування ринкової економіки

Підприємства малого бізнесу виступають двигунами економічного зростання і розвитку, особливо в умовах високого рівня безробіття і високого рівня бідності, або в умовах роздробленої економіки, заснованої на готівкових розрахунках. Хоча сектор середнього бізнесу може створювати більше робочих місць з повною зайнятістю в